

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

DRET MATRIMONIAL

Coordinació: MARTINELL GISPERT-SAÚCH, JOSEP
MARIA

Any acadèmic 2016-17

Informació general de l'assignatura

Denominació	DRET MATRIMONIAL			
Codi	101829			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Grau en Dret	4	OPTATIVA	Presencial
Nombre de crèdits ECTS	6			
Grups	1GG			
Crèdits teòrics	0			
Crèdits pràctics	0			
Coordinació	MARTINELL GISPert-SAÚCH, JOSEP MARIA			
Departament/s	DRET PRIVAT			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català			
Horari de tutoria/lloc	Despatx 3.17 FDE. dimecres de 8 a 14 h			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits	Horari de tutoria/lloc
MARTINELL GISPert-SAÚCH, JOSEP MARIA	jmmartinell@dpriv.udl.cat	6	

Informació complementària de l'assignatura

Impartició de classes: aula 3.03 de l'Edifici Polivalent, els diimecres, de 16 a 19 hores.

Objectius acadèmics de l'assignatura

Vegeu apartat competències

Competències

Competències específiques de la titulació

- Demostrar coneixement de les característiques, esquemes conceptuals, institucions i procediments del sistema jurídic
- Capacitat per identificar interessos socials i valors subjacents en els principis i regles jurídiques
- Capacitat per percebre i assimilar el caràcter unitari de l'ordenament jurídic i la seva necessària visió transdisciplinària

Objectius

1. Donar a conèixer de manera sistemàtica i interdisciplinària (evolució històrica, drets i principis constitucionals, dret eclesiàstic de l'Estat, dret religiós, dret civil, dret processal, dret registral, implicacions de dret internacional, referències de dret comparat, etc.) la regulació jurídica del matrimoni, la juridificació de la vida en parella i les relacions jurídiques derivades en el marc del dret de família.
2. Donar a conèixer l'origen i l'evolució de la institució matrimonial, l'estat actual de la qüestió i les perspectives de futur.
3. Examinar els condicionaments metodològics i sistemàtics que regeixen en la matèria i fer-ne una anàlisi crítica.
4. Fer una anàlisi de la crisi de la institució en relació als nous models de família i nuclis familiars alternatius.
5. Posar en relació el sistema matrimonial i el dret a formar una família amb la llibertat religiosa i de consciència.
6. Estudiar i sotmetre a revisió els remeis jurídics, substantius i processals, davant la crisi de la parella.
7. Considerar les diferències entre els principis jurídics dogmàtics, la seva aplicació pràctica i les realitats socials.
8. Valorar i resoldre supòsits reals i pràctics.
9. Demostrar suficiència en la expressió escrita i oral en el llenguatge jurídic.

Competències transversals de la titulació

- Capacitat d'aprenentatge autònom permanent i adaptació a les noves circumstàncies (C. Sistèmica)
- Capacitat d'anàlisi i síntesi (C. Instrumental)

Continguts fonamentals de l'assignatura

TEMA I. MATRIMONI I DRET

- Juridificació de la vida de parella: unions de fet, convivència estable en parella y matrimoni.
- Crisi del requisit de l'heterosexualitat.
- Dimensions del matrimoni.
- Diferents àmbits de desenvolupament de la institució matrimonial: civil, religiós, ètnic, ideològic o filosòfic i de creença.
- Estructura jurídica i realitat social.
- Matrimoni, dret públic i dret privat.
- Autonomia privada i límits.
- La tutela jurídica del matrimoni.
- El matrimoni putatiu.
- El matrimoni com a fet afectiu juridificat.

TEMA II. EVOLUCIÓ DEL DRET MATRIMONIAL

- El matrimoni romà. Origen de la competència eclesiàstica.
- Formació del dret matrimonial canònic. Puntualitzacions tridentines.
- El procés de secularització.
- El principi personalista.
- El dret matrimonial en l'actualitat.

TEMA III. SISTEMA MATRIMONIAL

- Noció de "sistema matrimonial"
- Classes de sistemes.
- Antecedents històrics del sistema matrimonial espanyol.
- El sistema matrimonial espanyol vigent.
- Pressupòsits constitucionals i competències exclusives de l'Estat.
- Competències autonòmiques en general i de Catalunya en particular.
- Acord concordatari sobre assumptes jurídics.
- Acords de cooperació amb les confessions minoritàries.
- La legislació civil substantiva, de jurisdicció voluntària i registral.
- Conclusions crítiques.

TEMA IV. PREPARACIÓ DEL MATRIMONI

- La tradició jurídica y social dels preparatius esponsalícis.
- Promesa de matrimoni.
- Expedient matrimonial.

TEMA V. IMPEDIMENTS

- Les diferents nocions de capacitat: la capacitat com a absència d'impediments.
- Evolució històrica.
- Els impediments, en general.
- Els impediments, en particular.
- Edat, vincle de lligam, consanguinitat, parentiu legal per adopció i crim.
- La dispensa
- Altres prohibicions.
- Nocions dels impediments i de les prohibicions en el dret canònic.

TEMA VI. CONSENTIMENT

- Funció del consentiment.
- Causes de nul·litat per raó del consentiment.
- Nocions generals de les causes de nul·litat per raó del consentiment en el Dret canònic.

TEMA VII. FORMA.

- Evolució històrica.
- Significat i funció de la forma.
- Les formes civils.
- Les formes religioses amb especial referència a la forma canònica.
- Causes de nul·litat per raó de la forma en els respectius ordenaments.

TEMA VIII. SITUACIONS CRÍTQUES I FINALS.

- L'extinció natural del matrimoni: mort, declaració de mort i mort presumpta.
- Crisi conjugal i remeis jurídics.
- Separació i reconciliació.
- Divorci i altres modalitats de dissolució.
- La nul·litat com a remei jurídic.
- Convalidació del matrimoni.

TEMA IX. MESURES I EFECTES.

- Mesures i efectes de caràcter personal.
- Mesures i efectes de caràcter econòmic.
- Mesures automàtiques.

- Mesures provisionals.
- Parelles estables, unions de fet i mesures.

TEMA X. PROCÉS MATRIMONIAL.

- Nocions generals.
- Jurisdicció i competència.
- Mesures provisionals prèvies i simultànies.
- Procés contradictori: separació contenciosa, divorci contenciós, nul·litat, modificació contenciosa de mesures i altres àmbits d'aplicació.
- Procés de mutu acord: separació, divorci, i modificació de mesures.
- Eficàcia civil de resolucions eclesiàstiques i procediment d'aplicació.
- Mesures no reglades.
- Mesures en supòsit de filiació no matrimonial.
- Procediment per a l'adopció de mesures en cas d'extinció de la convivència estable en parella.
- Execució de sentències.
- Liquidació del règim econòmic.
- Alternatives que ofereix la jurisdicció voluntària.
- Impugnació de resolucions administratives sobre menors.
- Nocions generals sobre els processos canònics.

Eixos metodològics de l'assignatura

1. Es dona la màxima importància a la participació activa de l'estudiant, no només a les classes pràctiques, sinó també a les teòriques, fent-les interactives en la mesura del que és possible, i tenint en compte la iniciativa dels estudiants per tal de dedicar més atenció a aquells temes que desperten major interès, sense perjudici d'assolir l'explicació de tot el programa.
2. A les classes pràctiques (en sentit ampli, perquè també inclouen comentaris de textos i de sentències) es procura conjuminar el treball en equip (es promou la resolució dels casos en petits grups) amb la responsabilitat individual, de manera que s'encomanen ponències personals i es tenen en compte les intervencions a escala individual dels estudiants.
3. En la mateixa línia, s'alternen els mètodes de reflexió i d'elaboració d'idees, donant importància tant els que consisteixen en la interiorització individual de conceptes (estudi, lectures recomanades, preparació de ponències), com els que deriven dels contrastos d'opinió mitjançant diversos tipus de debat.
4. Des del punt de vista de l'aprenentatge, tot i que es manté la diferenciació tradicional entre classes teòriques i pràctiques, aquestes modalitats perden la rigidesa que de vegades tenen. Ja hem dit que les classes teòriques es plantegen amb tota la interacció que és possible. I hem d'afegir que aquesta interacció és encara més potent a les classes pràctiques (entre estudiants i professor, però també entre els mateixos estudiants) i que, a més, a través del cas singular es procura arribar a la categoria, de manera que aquestes sessions, a més de servir per a conèixer la vessant pràctica de l'aplicació de la llei, també són útils, en molts casos, per a arribar a coneixements teòrics. Per això, de vegades es proposen pràctiques sobre matèries encara no explicades a les classes teòriques –proporcionant certes pautes legals de referència– per tal que l'estudiant pugui descobrir per ell mateix quins són els interessos en conflicte.
5. La idea fonamental és prescindir de certs prejudicis i dogmatismes i estimular l'esperit crític. Moltes vegades, no hi ha una solució única del conflicte jurídic, sinó que n'hi ha més. I allò que resulta més important és que l'estudiós del dret sigui capaç d'esbrinar on es troba el conflicte, quins són els arguments teòrics i les conseqüències pràctiques que hi ha darrere d'ell, i justificar la solució proposada.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Dates (Setmana)	Descripció	Activitat presencial	Hores de treball presencial	Activitat treball autònom	Hores treball no presencial
Setmana 1 (14.09.2016)	Presentació de l'assignatura i Exposició de la Guia docent. Exposició general de continguts. Explicació teòrica. Tema 1.	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe i participació en la sessió	1 2	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5

Setmana 2 (21.09.2016)	Explicació teòrica. Tema 2. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 3 (28.09.2016)	Explicació teòrica. Temes 2 i 3. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 4 (05.10.2016)	Explicació teòrica. Tema 3. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 5 (12.10.2016: no lectiu)	----- ----	----- -----	----- -----	----- -	----- -----
Setmana 6 (19.10.2016)	Explicació teòrica. Tema 3. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5

Setmana 7 (26.10.2015)	Explicació teòrica. Temes 4 i 5. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 8 (02.11.2016)	Explicació teòrica. Tema 5.. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 9 7 a 9.11.2016	Dedicada a activitats avaluables	Dedicada a activitats avaluables	Dedicada a activitats avaluables	Dedicada a activitats avaluables	Dedicada a activitats avaluables
Setmana 10 (16.11.2016)	Explicació teòrica. Tema 6. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 11 (23.11.2016)	Explicació teòrica. Tema 7. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5

Setmana 12 (30.11.2016)	Explicació teòrica. Temes 8 i 9. Prova escrita	Assistència a classe i participació en la sessió. Realització de la prova escrita: Contingut: temes 1 a 7.	1 2	Estudi i repàs dels continguts explicats, i objecte de la prova..	20
Setmana 13 (07.12.2016)	Explicació teòrica. Tema 9. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 14 (14.12.2016)	Explicació teòrica. Tema 10. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 15 (21.12.2016)	Explicació teòrica. Tema 10. Pràctica	Assistència a classe i participació en la sessió. Assistència a classe. Ponència sobre la pràctica. Participació en el debat.	2 1	Lectura de materials complementaris i preparació de la pràctica.	5
Setmana 16 (11.01.2017)	Dedicat a tutories.				

Setmana 17 (16.01.2017)	Prova escrita 9 a 11 hores	Realització prova escrita. Contingut: temes 8 a 10	2	Estudi i repàs dels continguts explicats i objecte de la prova.	15
Setmana 19 (03.02.2017)	Prova escrita de recuperació de la realitzada el dia 30.11.2016. 9 a 11 hores Prova per a MH per part dels estudiants prèviament seleccionats 9 a 11 hores	Realització prova escrita. Contingut: temes 1 a 7. Realització de la prova per a MH.	2	Estudi i repàs dels continguts objecte de la prova.	

Sistema d'avaluació

Tipus de avaluació: **avaluació contínua d'acord amb les següents regles.**

Prova escrita prevista per al dia 30.11.2016: temes 1 a 7. Comptarà un 48% de la nota global. Qualificació: 0 a 10. Consistirà en un test (1/3 del valor de la prova) i en dues preguntes teòriques (1/3 cadascuna del valor de la prova). És condició per a superar l'assignatura treure com a mínim un 5 de qualificació conjunta de la prova. En cas de no presentació, que no s'hagi assolit la qualificació de 5 o que es pretengui millorar nota hi ha possibilitat de recuperació: examen del dia 03.02.2017 de 9 a 11 hores..

Prova escrita prevista per al dia 16.01.2017 de 9 a 11 hores: temes 8 a 10. Comptarà un 26% de la nota global. Qualificació: 0 a 10. Consistirà en un test (1/3 del valor de la prova) i en dues preguntes teòriques (1/3 cadascuna del valor de la prova). És condició per a superar l'assignatura treure com a mínim un 5 de qualificació conjunta de la prova. No té prevista recuperació.

Pràctiques. S'hauran de lliurar a classe en suport paper el dia previst. Per tal que comptabilitzin, han de ser signades i anar a nom d'un sol alumne el qual haurà d'estar present a la sessió pràctica. És condició per a superar l'assignatura haver presentat com a mínim el 75% de les pràctiques. S'avaluaran en el seu conjunt de 0 a 10. Les pràctiques representen un 26% de la qualificació global. Per a l'avaluació es tindrà en compte el fet de la seva presentació, el seu contingut i argumentari, la ponència que l'estudiant hagi assumit i exposat a classe i les intervencions en la discussió i debat.

Classes teòriques. És condició per a superar l'assignatura haver complert un mínim de 75% d'assistències.

Qualificació final. Resultarà de la mitjana de les qualificacions que fan referència els criteris anteriors en relació amb la quota proporcional de cadascun d'ells. Aquestes qualificacions finals poden ser: 0 a 4,9: *suspens*. 5 a 6,9: *aprovat*. 7 a 8,9: *notable*. 9 a 10: *excel·lent*; i *Matrícula d'honor*, d'acord amb el que es preveu a l'apartat següent.

Matrícula d'Honor. Es farà un llistat dels estudiants que hagin obtingut millor qualificació de l'avaluació continuada, amb nota d'excel·lent, per tal que puguin optar a la qualificació de Matrícula d'Honor en la prova prevista per al dia 03.02.2017 de 9 a 11 hores. La prova consistirà en un cas pràctic o en un comentari de text o de sentència. Per a obtenir MH es farà mitjana entre la qualificació del curs i la de l'examen i es podrà concedir aquesta menció especial amb el límit de la *ratio* respecte al nombre d'alumnes matriculats que estableixi la reglamentació vigent.

No presentats. Els alumnes que no s'hagin presentat a alguna de les dues proves escrites, o que no hagin complert amb la presentació del número el mínim de pràctiques o que no hagin complert amb el nombre mínim d'assistències a les classes teòriques es consideraran No Presentats.

Avaluació alternativa excepcional: prova única

En cas que un/a estudiant acrediti documentalment la seva impossibilitat d'assistir a les activitats programades dins l'avaluació continuada (per treball remunerat, segona o ulterior matrícula de l'assignatura...) podrà optar per una prova única de validació de competències i coneixements que es realitzarà el dia i en l'horari establert al calendari d'avaluació del Grau per a la prova final de l'avaluació ordinària, és a dir, el dia 16.01.2017, de 9 a 11 hores. Aquesta prova consistirà en un examen escrit consistent en un test, tres preguntes teòriques i la resolució d'un cas pràctic. La sol·licitud d'aquesta modalitat avaluativa s'haurà de realitzar abans del dia 29.09.2016 amb acreditació documental i, un cop feta, no es podrà modificar. Aquesta prova queda és susceptible de recuperació. Aquest examen de recuperació serà el dia 03.02.2017 de 9 a 11 hores.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

Víctor REINA y Josep M. MARTINELL, Curso de Derecho matrimonial, Madrid 1995.

L. H. CLAVERIA GOSÁLBEZ, Hacia una nueva concepción de matrimonio, La Ley, 1983, II.

Dionisio LLAMAZARES FERNÁNDEZ, Derecho matrimonial, Madrid, 2000.

Dionisio LLAMAZARES FERNÁNDEZ, El sistema matrimonial español: matrimonio civil, matrimonio religioso y matrimonio de hecho, Madrid, 1995.

Manuel ALENDA SALINAS, La tutela estatal del matrimonio, Alicante, 2003.

Mariano LÓPEZ ALARCÓN y Rafael NAVARRO-VALLS, Curso de Derecho matrimonial canónico y concordado, Madrid, 2010.

José Antonio SOUTO PAZ, Derecho matrimonial, Barcelona, 2003.

Ana FERNÁNDEZ-CORONADO GONZÁLEZ, El proceso de secularización del matrimonio, Madrid, 2004.

María Jesús GUTIÉRREZ DEL MORAL, El matrimonio en los Estados de la Unión Europea y la eficacia civil del matrimonio religioso, Barcelona, 2003.

Mercedes MURILLO MUÑOZ, Matrimonio y convivencia en pareja en el ámbito de la Unión Europea. Hacia un nuevo modelo de matrimonio, Madrid, 2006.

José Ramón POLO SABAU, Anotaciones sobre la eficacia civil del matrimonio religioso en el marco del convenio europeo de Derechos humanos, en Revista Española de Derecho Europeo, 54 (2015); Sistema matrimonial y concepto legal de confesión religiosa en el ordenamiento jurídico inglés, en Anuario de Derecho Eclesiástico del Estado, vol. XXXI (2015); La eficacia civil del matrimonio religioso y el nuevo matrimonio de creencia en el ordenamiento jurídico de Escocia, en Anuario de Derecho civil, Fasc. I (2015);, El matrimonio en forma religiosa y el matrimonio de los grupos ideológicos o filosóficos en el ordenamiento irlandés, en Revista crítica de Derecho inmobiliario (en prensa); La función de la forma de celebración del matrimonio y el principio de igualdad: Algunas observaciones a la luz del proyecto de Ley de jurisdicción voluntaria, en Revista de Derecho civil, vol. II-1 (2015); El nuevo régimen jurídico de las formas religiosas de celebración matrimonial en el Derecho español, en Stato, Chiese e pluralismo confessionale. Rivista telematica (www.statoechiese.it), n. 20/2016 6 giugno 2016 ISSN 1971- 8543

Bibliografia complementària

Es donarà a classe.

Legislació

Tractats internacionals sobre la matèria. Constitució. Acord sobre assumptes jurídics Estat - Santa Seu. Acords de cooperació Estat -confessions evangèlica, israelita i islàmica. Codi civil espanyol. Llibre segon del Codi civil de Catalunya. Codi de dret canònic. Llei d'enjudiciament civil. Legislació del registre civil. Llei de jurisdicció voluntària. Compendi de legislació de Dret eclesiàstic de l'Estat (editorials Aranzadi o Civitas).

Pràctiques

Es lliuraran a classe.

Sentències

Es proporcionaran o s'indicaran a classe.